

доцільно спочатку використовувати вправи з тематичних компетентностей, а потім комплексні вправи.

Список використаної літератури

1. Головань М. С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах: науково-методичний журнал*. Київ: Освіта України, 2007. №4. С.62–69. URL: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_05.pdf (дата звернення: 21.01.2020).
2. Маркова О. М., Семеріков С. О., Стрюк А. М. Хмарні технології навчання: витоки. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т.48, № 2. С. 29–44. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/12224/2020> (дата звернення: 12.08.2019).
3. Морзе Н. В., Кузьмінська О. Г., Вембер В. П., Барна О. В. Компетентнісні завдання як засіб формування інформатичної компетентності в умовах неперервної освіти. *Інформаційні технології в освіті: збірник наукових праць*. Херсон: ХДУ. 2017. Вип. 6. С. 23–31.
4. Олексюк В. Основи хмарних технологій. Тернопіль: Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти. 2018. 156 с.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Парфенюк Оксана Миколаївна,

учитель-методист,

Рівненський ліцей «Український»,

379oksana@gmail.com

Сьогодні жодна людина не може навіть увявити свій день без мас-медіа, які все більше заповнюють повсякдення. Мас-медіа диктують правила становлення особистості, впливають на вибір способу життя та стилю кожного з нас, формування соціальної, політичної, економічної, правової думки суспільства тощо. За останніми даними Київського міжнародного інституту соціології (від 17 серпня 2022 року), провідними джерелами інформації для українців є соціальні мережі (59 % серед усіх респондентів користувалися ними за останні 7 днів і зараховують їх до топ-2 за важливістю для себе, а загалом 69 % за останні 7 днів отримували інформацію з соціальних мереж) і телемарафон «Єдині новини» (43 % зараховують його до топ-2 за важливістю, а загалом 57 % дивилися його за останні 7 днів). Далі йдуть спілкування з рідними/знайомими (25 % і 51 % відповідно), новинні інтернет-сайти (25 % і 39 %), телебачення поза телемарафоном (19 % і 33 %). Радіо зараховують до топ-2 за важливістю 8 % респондентів, а взагалі отримували з нього інформацію 24 %. За результатами щоденникового дослідження також помітна тенденція до домінування онлайн-джерел, особливо соціальних мереж, на які припадає 48 % сумарного часу споживання новин (на новинні сайти – 11 %, на телебачення – 34 %) [1].

Фактично ЗМІ, завдяки тому, що використовують усі канали сприйняття, конкурують з інститутами освіти у впливі на формування громадської думки, а інформація, яку отримує в результаті такого впливу аудиторія, є часто доволі суперечливою.

На жаль, здебільшого український глядач-слухач-читач, зокрема підлітки, не зважає на зміст та правдивість інформації, яку отримує з допомогою гаджетів,

телебачення, радіо; основними тележанрами для нього є розважальні передачі, серіали; у його інтернет-просторі на перший план виходять ігри, соцмережі, блоги, де віртуальний світ поглинає дійсність, де тинейджери зокрема втрачають відчуття часу. Це стало причиною того, що духовні цінності суспільства, у тому числі молоді, поступово втрачаються. Тому перед освітянами постала проблема ренавчання, коли потрібно навчити підлітків використовувати мас-медіа з точністю до навпаки: для пошуку достовірної інформації, розвитку критичного мислення, духовного збагачення [4].

Ще на початку 2000-х Міністерством освіти та науки України було рекомендовано впроваджувати в освітніх закладах вивчення курсу «Основи медіаграмотності», що мало покращити ситуацію. Але педагогів-фахівців, які б якісно викладали предмет, не вистачало, тому освітній процес охопив здобувачів освіти різних вікових категорій. Як наслідок, «Основи медіаграмотності» у закладах загальної середньої освіти вивчалися і у формі окремих курсів (Сходинки до медіаграмоти, Основи медіаграмотності, Медіаосвіта, Медіакультура), і інтегровано, тобто стали складовою курсів Громадянська освіта для учнів 10-х класів, Культура добросусідства – для учнів 1–4 класів.

Оскільки медіаосвіта пов'язана з усіма видами ЗМІ, то з її допомогою підлітки можуть усвідомити, як мас-медіа використовує свій вплив на суспільство. Це у свою чергу допоможе здобувачам освіти:

- грамотно використовувати інформацію, отриману із ЗМІ, у комунікації з іншими людьми;
- критично мислити, аналізувати;
- визначати першоджерела медіатекстів, їхні соціальні, політичні, комерційні та культурні спрямування;
- інтерпретувати інформацію, яку поширюють медіа;
- добирати відповідні медіаджерела для створення та поширення власних медіатекстів [2].

Під час вивчення курсів медіаграмотності в освітніх закладах варто щоб підлітки усвідомили вагоме значення такої освіти, зокрема той аспект, що медіаграмотна людина ніколи не буде жертвою фінансових махінацій, оскільки зможе відрізнити джинсу або фейкові сайти, новини, статті тощо.

В умовах воєнного стану в Україні медіаосвіта суспільства, і підлітків зокрема, набуває ще більш вагомого значення, оскільки пропагандистська машина російської федерації має дуже потужні засоби впливу та широку географію застосування через необмежені фінансові надходження. Ситуація, що склалася, спричинила поширення неправдивої інформації не тільки в Україні, а й навіть у Європі, Азії, США. Не останню роль у цьому відіграли інтернет (блогери, «боти»), телебачення (пропагандистські шоу), які є основним джерелом поширення відомостей у сучасному світі. Тому якщо не навчити соціум відрізняти факти від домислу, це спричинить подальші проблеми глобального характеру через маніпуляції зі свідомістю людини, навіювання їй неправдивої інформації.

Ще однією проблемою, пов'язаною із прогалинами в медіаосвіті громадян будь-якої держави, і України зокрема, може стати чуттєво-емоційна сфера.

Інформація медіапростору в країні-агресорці стала інструментом влади, насильства, адже через навіювання неправдивої інформації, маніпуляції фактами, емоціями було створено «зомбоване» суспільство, яке агресивно сприймає будь-яку думку, що заперечує політичний курс кремля. Комунікація з представниками таких соціальних груп призводить до емоційного виснаження, нерозуміння «логіки» аргументів подвійних стандартів. Крім того, багато інформації в сучасному медіапросторі спрямовано на формування паніки в населення.

Вивчення в освітніх закладах курсу медіаграмотності є важливою складовою освітнього процесу, який покликаний сформувавати інноватора – людину, яка критично ставиться до інформації та ухвалює відповідальні рішення. Зважаймо й на те, що сучасний педагог має широкий вибір навчальних програм, затверджених Міністерством освіти і науки України, доступ до багатьох освітніх платформ, проєктів, курсів, які урізноманітнюють інструментарій проведення занять із здобувачами освіти у галузі медіаграмотності та викликають зацікавлення у вивченні курсу. Серед таких, що були частково апробовані в роботі із здобувачами освіти Рівненського ліцею «Український», можна виокремити наступні:

1. Дистанційний навчальний курс медіаграмотності для громадян, створений IREX у партнерстві з Академією української преси та StopFake.
2. Онлайн-курс «Новинна грамотність» від Детектор Медіа.
3. Мультимедійний онлайн-посібник «МедіаДрайвер» від Детектор Медіа.
4. Дистанційний курс «Верифікація в Інтернеті»
5. Освітній проєкт «OSINT Academy» від Інституту постінформаційного суспільства.
6. Гра «Медіаграмотна місія» від IREX.
7. Навчальна гра «Медіазнайко», адаптована Академією української преси.
8. Видання «Як розпізнати фейк?» від Міністерства інформаційної політики України, розроблене та реалізоване спільно з проєктом ЄС «Association4U».
9. Видання «Довіряй, але перевіряй. Медіаграмотність в українському суспільстві» від клубу ілюстраторів Pictoric.
10. Практичний посібник «Медіакомпас: путівник професійного журналіста» від Інституту масової інформації.

Отже, саме за допомогою медіаосвіти можна формувати культуру спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, що є надактуальним у реаліях сьогодення [3].

Список використаних джерел

1. Демократія, права і свободи громадян та медіаспоживання в умовах війни : дослідження Київського міжнародного інституту соціології. 2022. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220817_z/.pdf (дата звернення: 9.11.2022).
2. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд /Іванов В., Волошенюк О., Кульчинська Л., Іванова Т., Мірошніченко Ю. 2-ге вид., стер. К.: АУП, ЦВП, 2012. 58 с.
3. Основи медіаграмотності (пропедевтичний курс). Навчальна програма для учнів 8 (9) класів, автори: Волошенюк О. В., Мокрогуз О. П., Коваленко П. О. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Program_8_9_2017.pdf (дата звернення: 9.11.2022).
4. Турчак А. Л. Засоби масової інформації як особливий чинник впливу на формування здорового способу життя молод. Здоровий спосіб життя – здорова нація – здорове суспільство : зб. тез доп. І Всеукр.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Посвятовська Ольга Богданівна

викладач-методист,

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола,

helgaposv@gmail.com

Слепцова Ольга Ярославівна

викладач,

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола,

olgasleptcova30@gmail.com

На основі сучасних підходів до використання цифрових засобів у навчанні, важливо не лише забезпечити здобувачів освіти цими новими, недоступними раніше, технічними засобами навчання, сучасними методами подання навчального матеріалу, засобами, які підтримують вищий рівень взаємодії та спілкування учасників навчального процесу, а й формувати розвиток цифрової компетентності здобувачів освіти. Що є особливо актуальним з огляду на європейську інтеграцію України.

Рада Європейського Союзу 17 січня 2018 року на основі пропозицій Європейської Комісії прийняла Рекомендацію щодо ключових компетентностей навчання протягом усього життя (Council Recommendations on key competences for lifelong learning, 2018). Рекомендація визначає вісім ключових компетентностей, які необхідні для особистої самореалізації, працевлаштування, здорового та сталого способу життя, активного громадянства та соціальної інклюзії. Однією з ключових компетентностей визнано цифрову компетентність [4].

Згідно з Законом України «Про освіту» інформаційно-комунікаційна компетентність окреслено як ключову компетентність, яка необхідна людині для успішної діяльності в суспільстві [1].

Дана компетентність поєднує в собі вміння логічного та систематично використовувати інформаційні технології для навчання, професійних цілей та житті у суспільстві, тобто вона також є важливою складовою професійної компетентності майбутніх фахівців і вказує на їх сучасність, мобільність та конкурентоспроможність.

Варто констатувати, що цифрова грамотність не є стихійно набутим явищем, це система знань, умінь та навичок, які забезпечують необхідні якості для життя у сучасному суспільстві, а тому їх формування та розвиток мають бути цілеспрямованими та усвідомленими [2].

Також, унікальність цифрової компетентності полягає в тому, що завдяки їй викладач може забезпечити більш ефективніше набуття здобувачами освіти інших компетентностей та програмних результатів навчання в професійній сфері.